

PROGRAMMA
TEYLERS GODGELEERD GENOOTSCHAP
TE HAARLEM
VOOR HET JAAR 2024
DIRECTEUREN VAN TEYLERS STICHTING EN DE LEDEN VAN TEYLERS
GODGELEERD GENOOTSCHAP

schrijven de volgende prijsvraag uit om beantwoord te worden vóór 1 mei 2027:

Gevraagd wordt een verhandeling over de inzet van geïnformeerde verbeelding (“informed imagination”) voor de studie van de geschiedenis en literatuur van het vroege christendom.

Toelichting

De waarde van verbeelding bij de studie van vroegchristelijke teksten en de geschiedenis van het vroege christendom wordt door steeds meer onderzoekers benoemd en vruchtbaar gemaakt. Tegelijkertijd kan geconstateerd worden dat er relatief weinig methodische reflectie over deze praktijk bestaat en dat de kruisbestuiving met traditionele benaderingen beperkt is. Deze prijsvraag daagt uit om de kansen van de inzet van vormen van *informed imagination* als onderdeel van het onderzoeksproces te onderzoeken en deze nadrukkelijk in gesprek te brengen met mainstream benaderingen.

Onder *geïnformeerde verbeelding* wordt hier een koepelterm verstaan voor diverse wetenschappelijke benaderingen die op methodisch gereflecteerde wijze gebruik maken van verbeeldingskracht om de literatuur en geschiedenis van het vroege christendom (in zijn Joodse en Grieks-Romeinse context) te ontsluiten.

Vraagstelling en Criteria

De centrale vraag is hoe de inzet van verbeelding zich verhoudt tot de wetenschappelijke validiteit. In een veld dat volop in ontwikkeling is, moet de verhandeling helderheid verschaffen over de positionering van deze benadering ten opzichte van bestaand onderzoek. Hoe voorkomen we dat verbeelding vrijblijvend wordt? Waar kan verbeelding juist nieuwe, toetsbare inzichten bevorderen? De verhandeling dient daarom ook in te gaan op de criteria voor wetenschappelijke toetsing, zoals historische plausibiliteit, de grenzen van de interpretatie en de hermeneutische verantwoording van de gehanteerde methodologie.

Invalshoeken en Testcases

De onderstaande vier domeinen illustreren de bandbreedte van het veld. De inzending dient bij voorkeur één van deze voorbeelden (of een vergelijkbaar specifiek domein) als invalshoek te kiezen om de bredere methodologische kwestie te bespreken:

1. Historiografie en “Critical Fabulation”:

Sinds Saidiya Hartman (2008) dit concept introduceerde voor onderzoek naar het

slavernijverleden, is het een ethisch instrument geworden om groepen wier ervaring niet adequaat gerepresenteerd is in de archieven (de *subaltern*) een stem te geven. In de vroegchristelijke context wordt dit zichtbaar in het werk van Candida Moss (*God's Ghostwriters*, 2024) over de rol van slaafgemaakten bij het ontstaan van de Bijbel. Ook feministische exegese (in navolging van Schüssler Fiorenza) en onderzoek naar de leefwereld van kinderen (zoals Hagith Sivans *creative nonfiction*) hanteren deze methode. De vraag is: wat betekent het bewust inzetten van dergelijke imaginerende betekenisgeving voor de constructie van historische agency en het resulterende geschiedenisbeeld?

2. **Verbeelding in het geïmagineerde leesproces:**

Hierbij staat de betekenisgeving in het leesproces centraal (*reader-response* van *first audiences*). De “grenzen van de interpretatie” (Eco) worden verkend door een spectrum van geïmagineerde lezers te introduceren. Dit is relevant bij het onderzoeken van de receptie van teksten door bijvoorbeeld etnische minderheden, mensen met een beperking of vanuit gender-perspectieven. De verhandeling kan reflecteren op de vraag hoe deze imaginerende elementen de exegetische praktijk kunnen verbreden en nieuwe, plausibele leeswijzen kunnen ontsluiten.

3. **“Groen lezen” en ecologische verbeeldingskracht:**

Geïnspireerd door de *Earth Bible* series poogt deze benadering het antropocentrisme van de conventionele exegese te overwinnen. Door een gecontroleerd beroep op verbeelding krijgen niet-menselijke actoren agency en een stem. Hoewel dit debat nu sterk door oudtestamentici wordt gevoerd, liggen er grote kansen voor de studie van het Nieuwe Testament, die tot toekomstbestendigere interpretaties kan leiden.

4. **Bibliodrama en performatieve interpretatie:**

Vormen van door verbeelding gestuurde interpretatie door 'gewone lezers' bevatten vaak onontgonnen exegetisch potentieel. Tijdens bibliodramatisch spel worden concurrerende tekstinterpretaties belichaamd. De verhandeling kan onderzoeken hoe de toegevoegde waarde van deze lichamelijke performance methodisch kan worden verbonden aan wetenschappelijke bijbels-theologische reflectie.

Vorm van de inzending

De inzending moet een heldere focus hebben: kies een specifieke invalshoek (zoals een van bovenstaande casussen) om van daaruit de methodologische scherpte van *informed imagination* te bediscussiëren. De verhandeling kan de vorm hebben van een methodologische reflectie, een zelfgekozen case study of een kritische bespreking van relevante recente literatuur.

De volgende vormen van de publicatie zijn mogelijk:

- Een langere studie in de vorm van een voor publicatie gereed geschrift. Indien een dissertatie deel uitmaakt van de inzending, geldt de promotiedatum als publicatiedatum.
- Een of meerdere publicaties (die merendeels zijn verschenen gedurende de laatste drie jaren vóór 1 mei 2027 en waarvan de indiener de auteur of één der hoofdauteurs

is), vergezeld van een voor de gelegenheid van de prijsvraag geschreven stuk dat nog niet is gepubliceerd en dat de eerdere publicaties in een ruimer wetenschappelijk kader plaatst.

Algemene informatie

Pieter Teyler van der Hulst (Haarlem, 1702-1778) was een Nederlandse koopman. In zijn testament bepaalde hij de oprichting van Teylers Stichting. Onderdeel van de Stichting zijn twee wetenschappelijke genootschappen, die elk een jaarlijkse prijsvraag uitschrijven. Teylers Godgeleerd Genootschap is een van deze genootschappen. Het organiseert prijsvragen op het gebied van theologie, godsdienstfilosofie en godsdienstwetenschappen. Later richtten de directeuren van Teylers Stichting ook Teylers Museum op.

Procedures

- Om voor de prijsvraag in aanmerking te komen, dienen kandidaten vóór 1 mei 2027 vier exemplaren van hun inzending in te dienen bij Directeuren van Teylers Stichting, Spaarne 16, 2011 CH Haarlem, Nederland. Inzendingen die na die datum worden ontvangen, worden niet in behandeling genomen.
- De essays moeten in het Engels, Frans, Duits of Nederlands zijn gesteld. Vanwege de bepalingen van het testament van Pieter Teyler mogen de essays de naam van de auteur niet vermelden, maar mogen ze alleen worden geïdentificeerd door een motto. De inzending moet vergezeld gaan van een verzegelde envelop met de naam en het adres van de auteur, met het motto op de buitenkant.
- Om lange wachttijden voor het horen van de uitslag van de beoordeling te voorkomen in het geval dat er geen prijs is toegekend, wordt de auteurs verzocht om, samen met de verzegelde envelop een open envelop te sturen met de naam en het volledige adres van een persoon met wie Directeuren van Teylers Stichting vertrouwelijk kunnen corresponderen.

Beoordeling

- De beoordeling wordt uitgevoerd door de leden van Teylers Godgeleerd Genootschap (prof. dr. M. Barnard, prof. dr. E. Jorink, prof. dr. C.R. Lange, prof. dr. A.B. Merz, prof. dr. H.L. Murre-van den Berg, prof. dr. M. Popović, prof. dr. E.P. Schaafsma).
- De beoordeling wordt binnen zeven maanden na de uiterste indieningsdatum in de vorm van een advies gecommuniceerd aan Directeuren van Teylers Stichting, die binnen een maand beslissen over het al dan niet toekennen van een prijs.
- Deze beslissing is onherroepelijk.
- Alle kandidaten worden door Directeuren op de hoogte gebracht zodra een beslissing is genomen.

Prijs

- De prijs bestaat uit een gouden penning geslagen uit het zegel van het Godgeleerde Genootschap.
- Daarnaast zal het Doopsgezind Predikfonds Haarlem een bedrag van € 4.500,- toekennen aan de auteur of auteurs van de winnende inzendingen om deze naar eigen inzicht te gebruiken.

- De uitreiking van de penning aan de winnaar(s) vindt plaats tijdens een speciale ceremonie in het Teylers Museum te Haarlem.
- Vertegenwoordigers van vakbladen, pers en andere geïnteresseerden en instellingen worden ruim van tevoren geïnformeerd over de prijsuitreiking.

Publicatie

De auteurs zorgen zelf voor publicatie van hun werk daarbij vermeldende dat het door Teylers Stichting is bekroond. Desgewenst kunnen Teylers Stichting en het Godgeleerd Genootschap daarbij behulpzaam zijn.

Redacteuren van websites, wetenschappelijke tijdschriften en andere instanties die de aandacht van hun lezers willen vestigen op de essaywedstrijd wordt dringend verzocht geïnteresseerde kandidaten te adviseren het programma te raadplegen voor volledige details.

Het programma van Teylers Godgeleerd Genootschap is op aanvraag gratis verkrijgbaar bij de Directie van Teylers Stichting, Spaarne 16, 2011 CH Haarlem, Nederland, of is te raadplegen via www.teylersmuseum.nl/en en www.teylersstichting.nl